

ERGEN AYRIŞMA BİREYLEŞME ÖLÇEĞİ'NİN UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMALARI

Sevda ASLAN* *, Mehmet GÜVEN***

ÖZET

Amaç: Levine ve arkadaşları tarafından geliştirilen Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği, 18-22 yaşları arasındaki geç ergenlerin ayrışma-bireyleşmelerini değerlendiren bir ölçektir. Bu çalışmada Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği'nin 18-22 yaş geç ergen formunun ayrılık kaygısı, kısıtlanma kaygısı ve reddedilme beklentisi alt ölçeklerini Türkçe'ye uyarlayarak geçerlik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Çalışma 123 kız, 102 erkek olmak üzere toplam 225 üniversite öğrencisi ile yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini sınamak amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Test-tekrar test ve iç tutarlık analizleriyle ölçeğin güvenilirliği değerlendirilmiştir. **Sonuçlar:** Çalışmada ölçeğin alt ölçeklerine ilişkin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı Reddedilme Beklentisi için .85, Ayrılık Kaygısı için .86, Kısıtlanma Kaygısı için .85 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt ölçeklerine ilişkin içtutarlık katsayıları ise; Reddedilme Beklentisi için .82, Ayrılık Kaygısı için .75 ve Kısıtlanma Kaygısı için .79'dur. Test-tekrar test ve iç tutarlık katsayıları, ölçeğin güvenilirliğinin yeterli olduğunu ortaya koymuştur. **Tartışma:** Uyarlama çalışmasında elde edilen bulgular, ölçeğin Türk üniversite öğrencilerinin ayrışma-bireyleşmelerini değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Anahtar sözcükler: ayrılık kaygısı, kısıtlanma kaygısı, reddedilme beklentisi.

SUMMARY: THE ADAPTATION OF INDIVIDUATION-SEPARATION SCALE OF ADOLESCENCE: VALIDITY AND RELIABILITY STUDIES

Objective: The Scale of Adolescence Separation-Individuation is a scale developed by Levine et al. which evaluates the separation-individuation in late adolescence (Ages 18-22). The aim of this study was to determine the validity and reliability of the late adolescence forms of separation anxiety, engulfment anxiety and rejection expectancy subscales of The Scale Adolescent Separation-Individuation in Turkish population. **Method:** The study was conducted by 225 university students. 123 female and 102 male students participated into the study. Exploratory factor analysis was carried out in order to test the construct validity of the scale. **Results:** Test retest reliability coefficient of the subscale was found .85 for Rejection Expectancy, .86 for Separation Anxiety, .85 for Engulfment Anxiety. Also, Cronbach's alfa reliability coefficients were .82 for Rejection Expectancy, .75 for Separation Anxiety, and .79 for Engulfment Anxiety. Test-retest and internal consistency showed that reliability of the scale was acceptable.

Discussion: The data gathered during the adaptation study showed that the scale can be used as a valid and reliable tool for Turkish university students.

Key words: Separation anxiety, engulfment anxiety, rejection expectancy.

GİRİŞ

Bireyin gelişim dönemleri birbirini izleyen ve bütünleyen bir düzende gerçekleşmektedir. Özellikle bu gelişim dönemlerinden, ergenlik dönemi, bireyin kimliğini kazanarak toplum içerisindeki yerini alması açısından önemlidir. Aynı zamanda gelişim dönemlerinin başarıyla geçirilerek kişinin bireyleşmesinde yakın çevresiyle kurduğu bağların çok önemli bir yeri olduğu görülmektedir.

Çocuğun ayrışma bireyleşmesi sürecinde iki kritik dönemden birincisi ilk üç yaş (Mahler ve ark. 2003), diğeri ise bebeksi nesne bağlarının gevşediği, aile bağımlılıklarının değiştiği ergenlik dönemidir. İlk üç yaşta içselleştirilmiş bebek nesne bağlarından bağlantının kesilmesinin anlamı, ergenin bireyleşmesinde yapısal değişikliklerin meydana gelmesidir (Blos 1989). Bireyin kendine ve içinde yaşadığı topluma yabancılaşmadan bireyselleşmesi, kendini gerçekleştirme sürecinde olma ya da tam fonksiyonda işlevde bulunma ile ilgili bir süreçtir. Bireyselleşmeye karşı yabancılaşma olgusu özgerçekleşim için bir tehlike kaynağı oluşturmaktadır (Kılıçcı 2000). Bu açıdan ayrışma bireyleşme, bireyin hayatında çok önemlidir. Bireyleşme, birey için önemli olan anne, baba, kardeş, arkadaş gibi diğer bireylerden ayrı benlik fik-

Bu çalışma Sevda Aslan'ın Doç. Dr. Mehmet Güven danışmanlığında hazırladığı "Bağlanma ve Uyum Arasındaki İlişkide Ayrışma Bireyleşmenin Aracılığı" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

* * Dr., Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.

*** Doç. Dr., Gazi Üniv. Mesleki Eğt. Fak. Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara.

Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi : 16 (3) 2009

rinin başarılması yeteneğini ve anlamlı duygusal bağlılığı gerektirmektedir (Bartle ve Anderson 1991). Ergenlik yıllarında çocukluk dönemleriyle ilgili çatışmaların yeniden canlanmasıyla ergenlerin kimliğinin şekillenmesinde, bağlanma sürecinin sona ermesinde ayrışmanın rolü vardır (Ekşi 1999; Erikson 1963; Gilligan 1982).

Ayrışma-bireyleşme ile ilgili yazın incelendiğinde; kuramsal olarak psikolojik ayrışma ile ilgili çalışmalar (Beyers ve Goosens 2003; Blustein ve ark. 1991; Hoffman ve Weiss 1987; Lapsley ve ark. 1989; Lopez ve ark. 1988; O'Brien 1996; Rice ve ark. 1990; Schulthesis ve Blustein 1994); ayrışma-bireyleşme ve aile yapılarının ele alındığı çalışmalar (McCurdy ve ark. 1996) ve ego kimlik statülerinin ele alındığı çalışmalar (Bartle-Haring ve ark. 2002; Kroger 1985; Kroger ve Haslet 1988) görülmektedir. Ayrışma-bireyleşmeyi ölçmek üzere ise Hansburg (1972)'un erken ergenlere yönelik Ergen Ayrışma Kaygısı, geç ergenlere yönelik Hoffman (1984)'ın Psikolojik Ayrışma Envanteri ve Levine ve arkadaşlarının (1986) Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği'nin kullanıldığı görülmektedir.

Türkiye'de bu konu ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, Göral'ın (2002) Türk genç yetişkinlerde annenin ebeveyn tutumlarının algılanışının (aşırı koruyuculuk, aşırı disiplinli ve demokratik ebeveyn tutumlarının) ayrışma-bireyleşmelerine (ayrılma-bölme, ayrışma zorluğu ve ilişki problemleri) ve romantik ilişkilerde yaşananlara (ayrılma kaygısı, bırakılma korkusu, yakınlıktan rahatsız olma ve kendine yetebilme) etkilerinin; Yaman (2005) ve Tamar ve arkadaşlarının (2006) ise Türk lise öğrencilerinde ayrışma-bireyleşme süreçlerini incelediği araştırmalara rastlanmıştır.

Ebeveyne güvenli bağlanma ve uyum arasındaki ilişkide sağlıklı ayrışma-bireyleşmenin aracılığının test edilmesine ilişkin bir araştırmada kullanılmak üzere öğrencilerin ayrışma-bireyleşme düzeyini belirleyici bir ölçme aracına gereksinim duyulmuştur. Türkiye'de Göral'ın (2002) ergenlerde ikinci ayrışma-bireyleşme süreçlerini ayrılma-bölme, ayrışma zorluğu ve ilişki problemlerini ölçmek üzere uyarladığı Ayrışma Bireyleşme Envanteri dışında üniversite öğrencilerinin (geç ergenlerin) ayrışma-bireyleşmesini belirleyecek bir ölçme aracının bulunmaması nedeniyle bu çalışmada, Levine ve arkadaşları (1986) tarafından geliştirilen Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği'nin (Separation-

Individuation Test of Adolescence; SITA) ayrılık kaygısı, kısıtlanma kaygısı ve reddedilme beklentisi alt ölçeklerinin adı geçen araştırmada kullanılmak için uygun olacağı ve ayrıca ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, 2006-2007 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören ve yaşları 18-25 arasında değişen 123 kız ve 102 erkek olmak üzere toplam 225 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği (The Separation-Individuation Test of Adolescence, SITA)

Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği Levine ve arkadaşları (1986) tarafından, Mahler'in ayrışma-bireyleşme ile birlikte psikopatolojideki aşırı bağımlık noktalarının ergenlik döneminin ana dinamiklerinden yararlanılarak geliştirilmiştir. SITA, 103 maddelik dokuz alt ölçekten oluşan 5'li Likert tipi ölçektir. Bu alt ölçekler; ayrılık kaygısı (separation anxiety), kısıtlanma kaygısı (engulfment anxiety), bakım veren kişiye bağlanma (nurturance seeking), akrana bağlanma (peer enmeshment), öğretmene bağlanma (teacher enmeshment), aynalamayı yaşama (practicing-mirroring), bağlılığı inkâr (need denial), reddedilme beklentisi (rejection expectancy) ve sağlıklı ayrışma (healthy separation)'dır. SITA alt ölçeklerinin içtutarlık katsayıları (Cronbach alfa'sı) sırasıyla; Kısıtlanma Kaygısı için .77, Aynalamayı Yaşama için .88, Bağlılığı İnkâr için .79, Ayrılık Kaygısı için .77, Öğretmene Bağlanma için .75, Akrana Bağlanma için .75, Bakım Veren Kişiye Bağlanma için .70, Sağlıklı Ayrışma için .64 ve Reddedilme Beklentisi için .79'dur (Levine ve ark. 1993). Ölçeğin tüm alt ölçekleri ayrı ayrı puanlanmakta ve değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada uyarlaması yapılan üç alt ölçek şunlardır;

1. Ayrılık Kaygısı: Birey için önemli diğerlerinden (anne, baba, kardeş vb.) ayrışmadır (14 madde).
2. Kısıtlanma Kaygısı: Anne babanın çocuğun yaşamını kontrol ederek sınırlandırmasıdır (12 madde).
3. Reddedilme Beklentisi: Anne, baba, kardeş vb. tarafından istenilmediği duygusunun yaşanmasıdır (7 madde).

SITA alt ölçeklerinin maddeleri 7 ile 15 arasında değişmektedir. SITA ölçek puanlaması ise 7 ile 75 arasında değişmektedir. Ölçek, toplam bir puan alınarak kullanılmamaktadır. SITA'nın ayrılık kaygısı, kısıtlanma kaygısı ve reddedilme beklentisi alt ölçeklerinin puanları ise 7 ile 60 arasında değişmektedir.

SITA'nın Türkçe'ye Çevrilmesi

Ölçek ilk önce İngilizce'yi iyi kullanan, rehberlik ve psikolojik danışma alanında en az doktora düzeyinde üç kişi ve bir dil uzmanı tarafından ayrı ayrı Türkçe'ye çevrilmiştir. Sonra bu çeviriler birbiriyle karşılaştırılmış ve aralarındaki uyumsuzluklar rehberlik ve psikolojik danışma alanındaki iki öğretim üyesiyle tartışılarak giderilmeye çalışılmıştır. Türkçe'ye çevrilmiş bu form gerekli düzeltmelerden sonra iki dil uzmanına verilerek tekrar İngilizce'ye çevrilmiştir. Bu şekilde formun anlam kaybı önlenmiştir. Türkçe çevirinin ölçeğin uygulanacağı örneklem için anlaşılır olup olmadığını belirlemek için 112 üniversite öğrencisine pilot uygulama yapılmıştır. Bu uygulamada anlaşılama-yan iki soruya alternatif üretilerek tekrar uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için deneme formu oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Ölçeğin geçerliğini sınamak için yapı geçerliği çalışması yapılmıştır. Yapı geçerliği çalışması kapsamında Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlığı Cronbach Alfa katsayısı ile hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğin testin tekrarı yöntemiyle güvenilirliğini saptamak amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

BULGULAR

Aşağıda, ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin

olarak bu araştırma kapsamında yapılan çalışmalardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

SITA'nın Geçerliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek için 225 öğrenciden elde edilen veriler üzerinde Temel Bileşenler Faktör Analizi ve Varimaks döndürme yapılmıştır. Uygulamada elde edilen veriler üzerinde açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Açıklayıcı Faktör analizi (Exploratory Factor Analysis)

Testin yapı geçerliğini ve faktör yapısını incelemek amacıyla açıklayıcı faktör analizi, faktörleştirme tekniği olarak da temel bileşenler analizi uygulan-

Maddeler	Faktörler		
	Kısıtlanma Kaygısı	Ayrılık Kaygısı	Reddedilme Beklentisi
1.	.72		
2.	.63		
6.	.57		
7.	.84		
8.	.74		
16.	.48		
26.	.66		
9.		.48	
11.		.41	
13.		.45	
14.		.42	
15.		.36	
17.		.65	
18.		.43	
19.		.51	
20.		.52	
21.		.50	
22.		.67	
23.		.71	
24.			.48
25.			.63
27.			.62
28.			.53
29.			.60
30.			.62
31.			.46
32.			.70
33.			.60
34.			.52
35.			.49
36.			.57
Varyansı			
Açıklama Yüzdesi	17.98	10.69	8.15
Toplam Yüzde	17.98	28.66	36.82

Tablo 1 : Ergen Ayrışma Bireyleşme Ölçeği'nin Ayrılık Kaygısı, Kısıtlanma Kaygısı ve Reddedilme Beklentisi Alt Ölçek Maddelerinin Faktör Yükleri.

mıştır (Kline 1994). Faktör analizi sonucunda Ayrılık Kaygısı alt ölçeğinin iki maddesinin bu faktörde çıkmadığı görülmüştür. Bu maddeler çıkarıldıktan sonra Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği'nin üç alt ölçeğine temel bileşenler analizi yöntemi tekrar uygulanarak yapılan faktör analizi çalışması sonucunda elde edilen alt ölçek maddelerinin faktör yükleri Tablo 1'de verilmiştir.

Analiz sonucunda Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği'ne ait varyansın %36.82'sinin açıklandığı görülmüştür. Kısıtlanma Kaygısı, faktör yükleri .48 ile .84 arasında değişen yedi maddeden oluşmakta ve SITA'ya ait varyansın %17.98'ini açıklamaktadır. Ayrılık Kaygısı, faktör yükleri .36 ile .71 arasında değişen 12 maddeden oluşmakta ve SITA'ya ait varyansın %28.66'sını açıklamaktadır. Reddedilme Beklentisi, faktör yükleri .48 ile .70 arasında değişen 12 maddeden oluşmakta ve SITA'ya ait varyansın %36.82'sini açıklamaktadır. Faktör yük değerinin .45 ya da daha yüksek olması seçim için iyi bir ölçüdür, ancak uygulamada az sayıda madde için bu sınır değer, .30'a indirilebilir (Büyüköztürk 2005). Genel olarak bakıldığında boyutlarda yer alan maddelerin faktör yüklerinin kabul edilen sınırların üzerinde olduğu söylenebilir.

SITA'nın Güvenirliğine İlişkin Bulgular

SITA'nın güvenilirlik çalışmasında, iki yöntem kullanılmıştır. Alt ölçek puanlarının kararlılığının belirlenmesi için test-tekrar test ve içtutarlık anlamında güvenilirliğin belirlenmesi için ise alt ölçeklerin Cronbach alfa katsayıları hesaplanmıştır (Baykul 2000).

Test-Tekrar Test Güvenilirliği

Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği dört haftalık bir ara ile her iki uygulamada bulunan 225 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama sonucunda ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır (Baykul 2000). Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı Reddedilme Beklentisi için .85, Ayrılık Kaygısı için .86, Kısıtlanma Kaygısı için .85 olarak bulunmuştur.

İçtutarlık

Faktör analizi sonucunda geçerli olarak alınan 31 maddenin aynı uygulamadaki verileri kullanılmak suretiyle ölçeğin güvenilirliği hesaplanmıştır. Toplam 225 kişilik gruba yapılan uygulama sonuç-

larına göre Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği'nin alt ölçeklerine ilişkin içtutarlık katsayısı (Cronbach alfa) hesaplanmıştır. Ölçeğin alt ölçeklerine ilişkin içtutarlık (Cronbach alfa) katsayıları; Reddedilme Beklentisi için .82, Ayrılık Kaygısı için .75 ve Kısıtlanma Kaygısı için .79'dur. Madde-Toplam Puan Korelasyonları ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları ise Tablo 2'de verilmektedir.

	Maddeler	Madde-Toplam Korelasyonları	Cronbach Alfa
Kısıtlanma Kaygısı	Madde 1	.56	.75
	Madde 2	.50	.76
	Madde 6	.37	.79
	Madde 7	.72	.73
	Madde 8	.64	.74
	Madde 16	.37	.79
	Madde 26	.55	.76
Ayrılık Kaygısı	Madde 9	.39	.74
	Madde 11	.33	.75
	Madde 13	.35	.74
	Madde 14	.35	.74
	Madde 15	.26	.75
	Madde 17	.47	.73
	Madde 18	.32	.75
	Madde 19	.39	.74
	Madde 20	.40	.74
	Madde 21	.38	.74
Reddedilme Beklentisi	Madde 22	.54	.72
	Madde 23	.54	.72
	Madde 24	.44	.81
	Madde 25	.61	.80
	Madde 27	.46	.81
	Madde 28	.50	.81
	Madde 29	.42	.81
	Madde 30	.45	.81
	Madde 31	.45	.81
	Madde 32	.68	.79
	Madde 33	.53	.80
	Madde 34	.39	.82
	Madde 35	.43	.81
	Madde 36	.43	.81

Tablo 2 : Ergen Ayrışma Bireyleşme Ölçeği'nin Alt Ölçeklerine Göre Madde-Toplam Puan Korelasyonları ve Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayıları.

Genel olarak madde-toplam korelasyonu .30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği, .20-.30 arasında kalan maddelerin zorunlu görülmesi durumunda teste alınabileceği veya maddenin düzeltilmesi gerektiği, .20'den

daha düşük maddelerin ise teste alınmaması gerektiği belirtilmektedir (Büyüköztürk 2005). Tablo 2'deki veriler incelendiğinde, Cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarının .72 ile .82 arasında değiştiği, madde-toplam korelasyonlarının da ayırt edebilirlik bakımından uygun olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği'nin (Levine ve ark. 1986) ayrılık kaygısı, kısıtlanma kaygısı ve reddedilme beklentisi alt ölçeklerinin ülkemiz için geçerliği ve güvenilirliği test edilmiştir. Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği'nin (SITA) üç alt ölçeğinin geçerliği için faktör analizi çalışmaları yapılmıştır. Bu üç alt ölçeğin özgün faktör yapısının Türk Kültüründe de sergilenip sergilenmediğini sınamak ve ölçeğin faktör yapısını ortaya koymak amacıyla çalışma grubundan elde edilen verilere açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır.

SITA'nın uyarlama çalışması sonucunda yapılan faktör analizinde SITA'nın üç alt ölçeğine ait varyansın % 36.8'ini açıkladığı bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliği için yapılan testin tekrarı yöntemiyle korelasyon katsayısı Reddedilme Beklentisi için .85, Ayrılık Kaygısı için .86, Kısıtlanma Kaygısı için .85 olarak bulunmuştur. Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları; Reddedilme Beklentisi için .82, Ayrılık Kaygısı için .75 ve Kısıtlanma Kaygısı için .79'dur. Sonuçlar ölçeğin yüksek içtutarlılığa ve güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Quintana ve Kerr (1993) SITA'yı kullanarak üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada ayrılık kaygısı, reddedilme beklentisi alt ölçek puanlarının kadınlar lehine daha yüksek çıktığını belirlemişlerdir. Yaman'ın (2005) Türk lise örneklemini üzerinde yaptığı çalışmada, Quintana ve Kerr'in (1993) sonuçlarını destekler nitelikte bulgular elde edilmiştir. Tamar ve arkadaşları ise (2006) yine Türk lise örneklemini üzerinde yaptıkları çalışmada, değişen yaşlara göre ayrılık kaygısı, reddedilme beklentisi ve kısıtlanma kaygısı puanlarında farklılıklar ortaya koymuşlardır.

Ayrışma bireyleşme süreci boyunca, ergenlerin git-tikçe artan bir şekilde ebeveynlerden daha çok psikolojik ayrışması gelişerek çocukluk dönemi bağımlılıklarından kurtulması ve bireyleşmesi sağlanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, Ergen

Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği'nin anneden ve babadan ayrışma-bireyleşmelerinin boyutları olan ayrılık kaygısı, reddedilme beklentisi ve kısıtlanma kaygısı alt ölçekleri kullanılarak üniversite öğrencilerinin ayrışma-bireyleşme düzeyleri belirlenebilir. Elde edilen sonuçlara dayalı olarak üniversite öğrencilerine sunulacak psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri planlanabilir. Üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerine başvuran üniversite öğrencilerinin problemlerinin kaynağı hakkında ipuçları elde etmek amacıyla öğrencilerin ayrışma-bireyleşme düzeylerinin belirlenmesinde Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği'nden yararlanılabilir.

Araştırma, bu çalışmada kullanılan örneklem grubuyla sınırlıdır. SITA'nın bu üç alt ölçeğinin uyarlanmasındaki tüm aşamalar üniversite öğrencileri üzerinde yapılmasından dolayı üniversite öğrencileri dışındaki gruplar üzerinde çalışma yapmadan önce, yeniden geçerlik ve güvenilirlik analizlerine gereksinim vardır. Böylelikle sonuçlar bu örneklem grubu için yeterli psikometrik özellikler ortaya koysa da farklı örneklem gruplarına yönelik çalışmaların yapılmasına gereksinim vardır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda Ergen Ayrışma-Bireyleşme Ölçeği'nin üç alt ölçeğinin geç ergenlerin ebeveynlerine bağlanma ile ilişkilerine bakılabilir. SITA'nın üç alt ölçeğine ilişkin yapılacak yeni çalışmaların bireylerin ayrışma-bireyleşme süreçlerine önemli katkılar getireceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Bartle ES, Anderson AS (1991) Similarity between parents' and adolescents' levels of individuation. *Adolescence* 26(104): 913-924.
- Bartle-Haring S, Brucker P, Hock E (2002) The impact of parental separation anxiety on identity development in late adolescence and early adulthood. *J Adolesc Res* 17(5): 439-450.
- Baykul Y (2000) *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması*. ÖSYM Yayınları, Ankara.
- Beyers W, Goossens L (2003) Psychological separation and adjustment to university: Moderating effects of gender, age, and perceived parenting style. *J Adolesc Res* 18(4): 363-382.
- Blos P (1989). *The Adolescent Passage*. International Universities Press Inc, Madison, Connecticut.
- Blustein DL, Walbridge MM, Friedlander ML ve ark. (1991) *Contributions of psychological separation and*

parental attachment to the career development process. *J Counsl Psychol* 38(1): 39-50.

Büyüköztürk Ş (2005) *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı* (Beşinci Baskı). Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Ekşi A (1999) *Ben Hasta Değilim*. Nobel Tıp Kitap Evleri, İstanbul.

Erikson EH (1963) *Childhood and Society* (İkinci Baskı). WW Norton and Company, Inc, New York.

Gilligan C (1982) In *A Different Voice: Psychological Theory and Women's Development*. Harvard University Press, Cambridge.

Göral FS (2002) *The second separation-individuation process of the Turkish young adults: the relationships between the perceived maternal parenting attitudes, second separation individuation, expanding self and experiences in the romantic relationships*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.

Hansburg HG (1972) *Adolescent Separation Anxiety*. Bannerstone House, Illinois.

Hoffman JA (1984) Psychological separation of late adolescents from their parents. *J Counsl Psychol* 31(2): 170-178.

Hoffman JA, Weiss B (1987) Family dynamics and presenting problems in college students. *J Counsl Psychol* 34(2): 157-163.

Kılıççı Y (2000) *Okulda Ruh Sağlığı*. Anı Yayıncılık, Ankara.

Kline P (1994) *An Easy Guide to Factor Analysis*. Routledge, New York.

Kroger J (1985) Separation-individuation and ego identity status in New Zealand university students. *J Yout Adolesc* 14(2): 133-147.

Kroger J, Haslet SJ (1988) Separation-individuation and ego status in late adolescence: A two-year longitudinal study. *J Yout Adolesc* 17(1): 59-79.

Lapsley DK, Rice KG, Shadid GE (1989) Psychological separation and adjustment to college. *J Counsl Psychol* 36(3): 286-294.

Levine JB, Green CJ, Millon T (1986) The separation-individuation test of adolescence. *J Pers Assess* 50(1): 123-137.

Levine JB, Saintonge S (1993) Psychometric properties of the separation-individuation test of adolescence within a clinical population. *J Clin Psychol* 49(4): 492-507.

Lopez FG, Campbell VL, Watkins CE (1988) Family structure, psychological separation, and college adjustment: A canonical analysis and cross-validation. *J Counsl Psychol* 35(4): 402-409.

Mahler MS, Pine F, Bergman A (1975). *İnsan Yavrusunun Psikolojik Doğumu*. (Çev. AN Babaoğlu). Metis Yayıncılık Ltd, İstanbul, 2003.

Mccurdy SJ, Scherman A (1996) Effects of family structure on the adolescent separation-individuation process. *Adolescence* 31: 307-319.

O'Brien KM (1996) The influence of psychological separation and parental attachment on the career development of adolescent women. *J Voc Beh* 48: 257-274.

Quintana, SM, Kerr J (1993) Relational needs in late adolescent separation-individuation. *J Counsl Dev* 71(3): 349-354.

Rice KG, Cole DA, Lapsley DK (1990) Separation-individuation, family cohesion, and adjustment to college: Measurement validation and test of a theoretical model. *J Counsl Psychol* 37(2): 195-202.

Schultheiss DP, Blustein DL (1994) Contributions of family relationship factors to the identity formation process. *J Counsl Dev* 73: 159-166.

Tamar M, Bildik T, Şen Kösem F ve ark. (2006) The characteristics of separation-individuation in Turkish high school students. *Adolescence* 41(161): 177-184.

Yaman B (2005) *Ergenlerde ayrışma-bireyselleşme ve psikolojik uyum üzerinde ana-baba evlilik ilişkisinin ve aile ilişkilerinin etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.